

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни
«Усний переклад»
для студентів заочної форми навчання

Метою викладання дисципліни є ознайомити студентів з основними положеннями культури мовлення і загальної культури як найважливішими складовими адекватного перекладу та його формування для максимально повного сприйняття; виробити у студентів навички та вміння адекватного професійного усного перекладу різножанрових текстів. Курс передбачає практичне засвоєння основних понять перекладознавства, які стануть базою розвитку професійного усного перекладача.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- навчити студентів активно володіти двома мовами у ситуаціях різної складності та у різних форматах;
- сформувати навички висловлення думками засобами літературної англійської та української мов;
- навчити студентів адекватно перекладати поняття, пов'язані зі світовими соціокультурними реаліями.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- предмет практики усного перекладу і термінологію, якою вона оперує;
- жанри усного мовлення та особливості їхнього функціонування;
- засоби мовного вираження, притаманні кожному з жанрів усного перекладу, та своєрідність їхньої взаємодії в межах кожного стилю;
- фонетичні, лексичні та стилістичні засоби в англійській та українській мовах та способи їхнього перекладу.

Вміти:

- здійснювати адекватний усний переклад різностильових та різножанрових текстів;
  - виходити зі складних комунікативних ситуацій під час перекладу;
  - точно визначати необхідні і достатні способи перекладу та адекватно перекладати одиниці різного мовного рівня;
- перекладати і коментувати усний матеріал різних стилів з застосуванням основних видів професійного двостороннього перекладу.

З навчальної дисципліни «Усний переклад» робота студентів передбачає опанування запропонованих нижче тем та підготовку до написання поточних тестів та модульної контрольної роботи.

Тема 1. Переклад як засіб міжмовної та міжкультурної комунікації.
Усний переклад як засіб міжкультурного спілкування. Сфери використання

двостороннього перекладу. Розуміння контексту при перекладі. Особливі навички, необхідні для професійного перекладу.

Тема 2. Професійний етикет та імідж перекладача. Вербальна та невербальна поведінка перекладача. Самопідготовка та самовдосконалення перекладача. Професійна етика та моральний код перекладача. Основні правила перекладацької етики.

Тема 3. Особливості менталітету різних культур. Врахування менталітету різних культур при перекладі. Прагматична адаптація текстів з урахуванням лінгвістичних та соціокультурних факторів. Особливості перекладу власних та культурно-маркованих термінів.

Тема 4. Сприйняття та розуміння повідомлень під час перекладу. Трансформації – суть професії перекладача. «Внутрішня мова» перекладача. Розуміння змісту висловлювання при перекладі.

Тема 5. Типи контекстів та контекстуальних зв'язків в усному дискурсі. Текст, контекст, дискурс. Типи контекстів. Контекстуальні зв'язки при усному перекладі. Основні рекомендації перекладачам.

Тема 6. Види двостороннього перекладу. Абзацно-фразовий, неофіційний двосторонній переклад без запису, з записом, переклад монологічного виступу під запис, переклад з листа, за допомогою диктофона, переклад кіно-, відео- та телематеріалів з підготовкою та без неї, реферативний переклад, переклад слайдів.

Тема 7. Передперекладацький аналіз. Аналіз тексту за основними параметрами: автор тексту, цільова аудиторія, тип тексту, мета перекладу, функціонально-стильові особливості тексту, орієнтири перекладу, перекладацькі стратегії, домінанти перекладу.

Тема 8. Політична коректність та усний переклад. Релігія і суспільство. Сексуальна орієнтація і суспільство. Гендерна ідентичність. Гендерна нерівність. Національні стосунки. Лукізм. Сексизм. Расизм. Евфемізм. Дисфемізм.

Тема 9. Семантичні аспекти інтерпретації. Семантичне звуження усних повідомлень. Основи перекладацького скоропису. Система підготовки записів у перекладі.

Тема 10. «Пропуски» у сприйнятті усного дискурсу та «заповнення їх» при перекладі. Фонологічні пропуски. Лексичні пропуски. Граматичні пропуски. Пропуск незначного окремого слова, головним чином, епітета. Пропуск більш важливих та крупних одиниць, пов'язаний з нерозумінням перекладачем частини тексту. Пропуск частини тексту, пов'язаний з перебудовою структури тексту при перекладі. Пропуск значущої частини тексту, пов'язаний з відставанням перекладу від мовлення мовця. Шляхи заповнення пропусків при перекладі.

Тема 11. Базові поняття та принципи синхронного перекладу. Поняття синхронного перекладу. Різниця між професійним синхронним перекладом та іншими типами перекладів. Основні вимоги до професійного синхронного перекладу.

Тема 12. Лексичні аспекти перекладу. Поняття домінанти значення. Шляхи перекладу термінологічних слів. Шляхи перекладу сталих фраз та фразеологізмів. Переклад числівників, власних імен, культурно-маркованих одиниць, аббревіатури, акронімів, і т.д.

Тема 13. Граматичні труднощі при перекладі. Граматичні труднощі при розумінні усних текстів. Особливості перекладу артиклів. Особливості перекладу часових форм дієслова. Особливості перекладу питальних та стверджувальних конструкцій. Розуміння внутрішньої синтаксичної структури. Порядок слів. Синтаксичні трансформації при перекладі.

Тема 14. Основні засоби та техніка синхронного перекладу в умовах ускладненого багатомовного спілкування. Синхронний переклад в умовах ускладненого двомовного спілкування. Переклад в умовах одномовного спілкування.

Тема 15. Особливості перекладу дискурсу на суспільно-політичну тематику. Особливості перекладу офіційної бесіди, інтерв'ю, виступу на прес-конференції, симпозіумі. Типові помилки під час усного перекладу.

Рекомендована література

Базова література

1. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика. – М., 2000. – 71 с.
2. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 464 с.
3. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). – К.: Ленвіт, 2007. – 416 с.
4. Мірам Г.Е. Тренинг-курс по синхронному переводу (соавторы: В. Дайнеко, С. Иванова). – К.: Арий, 2009. – 285 с.
5. Мірам Г.Е. Практический перевод. – К.: Эльга – Ника-Центр, 2006 – 175 с.

Допоміжна література

1. Виноградов В.С. Перевод: Общие и лексические вопросы. – М.: КДУ, 2004. – 240 с.
2. Миньяр-Белоручев Р.К. Как стать переводчиком? – М.: Готика, 1999. –176 с.
3. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. – М.: Московский Лицей, 2006. – 207 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Що саме пропонує українцям Мовний закон:
https://zik.ua/news/2019/03/01/shcho_same_proponuie_ukraintsyam_movnyy_zakon_1520449
2. Синхронний переклад (для тренування перекладачів, редагування)
<https://www.youtube.com/watch?v=rV-jB7S07R8>
3. Тонкощі синхронного перекладу:
<https://www.youtube.com/watch?v=CAo39EoCPb0>
4. Note Taking Methods: <https://www.youtube.com/watch?v=elr62t7caIU>
5. Different Note-Taking Methods:
<https://www.youtube.com/watch?v=X8Wgu6-d2Pc>

Студенти мають самостійно опрацювати та засвоїти матеріал підручника:
Максімов С.Є. Усний двосторонній переклад [Текст] : англійська та українська мови : навч. посібник / С.Є. Максімов. – Москва : Ленвіт, 2007.

Підручник можна завантажити за адресою:

http://www.academia.edu/12465841/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%BC%D0%BE%D0%B2_%D0%A3%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%D0%B9_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4.pdf

Після опрацювання теоретичного матеріалу студенти повинні виконати контрольну роботу, яка полягає у записуванні скриптів таких аудіо файлів:

<https://www.youtube.com/watch?v=T8KJGtMGMSY>

<https://www.youtube.com/watch?v=ccDFpoF5tZw>

<https://www.youtube.com/watch?v=O5ZblEY457o>

<https://www.youtube.com/watch?v=R63D3AbDTOU>

<https://www.youtube.com/watch?v=YPI0naO6GR0>